

De claudendis aedibus peste infectorum, ... / disputationem solennem eruditorum examini exhibet M. Joh. Philippus Saltzmann ... respondente Martino Luthero Fasterling ... LL. stud. ... Ad diem 26. Augusti, A.O.R. M D C LXXXI.

Contributors

Saltzmann, Johann Philipp, active 1681.
Fasterling, Martin Luther, -1717.
Universität Altdorf.

Publication/Creation

Altdorffii : Literis Henrici Meyeri, [1681]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/jdz3x4fj>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

C. B. D.

De

CLAUDENDIS ÆDIBUS
PESTE INFECTORUM,

AMPLISSIMA

FACULTATE PHILOSOPHICA
CONSENTIENTE,

In Celeberrima NORICORUM UNIVERSITATE
DISPUTATIONEM SOLENNEM

Eruditorum Examine exhibet

M. JOH. PHILIPPUS *Salkmann*/
Argentoratensis,

RESPONDENTE

MARTINO LUTHERO FASTERLING,
Norimb. LL. Stud.

In AUDITORIO MAJORE,

Ad diem 26. Augusti, A. O. R. clo lo c LXXXI.
horis solitis.

ALTDORFFI,

LITERIS HENRICI MEYERI,
Univerfit. Typographi.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b3076631x>

Cum DEO!

DISSERTATIO

De

OCCLUDENDIS ÆDIBUS
PESTE INFECTORUM.

PROOEMIUM.

Non unam tantum morborum esse speciem, quæ more contagionis, longe lateq; serpit, atq; juxta Medicorum quidem doctrinam ex corpore eò morborum genere laborantis in aliud etiam rectissimè valens derivatur, ii sine dubio norint exactius, quibus uno vel altero ex illis modo infectos videre homines contigit. Sane in hunc numerum, ut alios nunc præteream, vir multæ experientie magnæq; eruditionis D. Sennertus de Febr. Lib IV. cap. i. p. 372. refert scabiem, phthisin, luem veneream, lepram & pestem. Ex omnibus autem hisce principem non immerito locum obtinere morborum caput, pestem intelligo, aliquis dixerit. Sic enim magnes ex mirabili nature suæ efficacia solo ferri contactu vim ei suam communicat; aut uti ignis naphthæ propinquus velocissimo cursu eam accendit; & candela fumigans accensæ candela admota flammam concipit; tam subitò tantâq; vehementiâ pestis vim suam aliis corporibus iisq; sæpe innumerabilibus imprimit. Exemplo si id probare vellemus, Soli lucem affundere laboraremus. Dolet id, doletq; perpetuò Hungaria, suo se exemplo id confirmasse clarissime; dolet quoq; Germania, atq; in ea Sedes Imperatoris augustissima Viena, & Praga Regis Bohemie, Electoris Saxonici Dresda, Ejusq; Universitas Lipsiensis celeberrima, sicco oculo tantam cladem suam aspicere aut aliis narrare nunquam possunt. Obversatur adhuc ani-

mis nostris tristissima imago harum urbium, quæ diuturno acerbissimæ
 quæ luctu suorum civium mœrent interitus flebiles; platearum quoque
 litudinem tot cadaverum ruina horrido nimium spectaculo adhuc quæ
 si intuemur. Neque illud jam turpi dedimus oblivioni, quanto clamore
 ac ejulatu sæpe peste hæc obruti anhelaverint anxie auxilium in summa
 afflictione sua quod tamen nec pater, nec mater, nec filius, aut re-
 qui propinqui, quam cupidissime etiam voluissent, ferre iis valebant.
 Neque memorabimus in quantum angustiis, terroribus ac tristitia
 versabantur, qui nondum quidem hoc fœdissimò malò infecti, omnia
 tamen momento vehementissimè timebant, ne pestiferà sagittà pere-
 terentur. In hac autem luctuosissimâ tot hominum plagâ ac strage
 plurimè quidem meditabantur, omniq; operâ excogitabant me-
 avertendi hujus mali à laribus suis. Alii quippe publicis privatis
 precibus minimeq; fucatâ pœnitentiâ Divinam misericordiam ex-
 rare tentabant; alii consilia Medici avidissime implorabant; inter
 rea Magistratus prudentia plerosq; suis includi jussit ædibus infectis.
 Nos vero remedium illud Theologicum, preces nempe cum verâ pœni-
 tentia junctas, ut & medicinam Medici à Deo ordinatam, uti non
 possumus non approbare; ita quum svasu Preceptorum Exercitii Aca-
 demici loco aliquid conscribendum esset, Mandatum illud Magistra-
 tus in obserandis infectis ædibus examinabimus debitâ modestiâ, quan-
 tum & temporis angustia, librorumq; ad hoc negotium necessariorum
 penuria concedere videtur. Quum vero nullus Autor hæcenus in no-
 stras venerit manus, qui hanc materiam ejusq; varias circumstantias
 ex professo, ut ajunt, tractandos sibi sumserit, nos difficultate quidem
 thematis ab ejus tractatione principiò abhorruimus, necessitate verò
 dein illius, raritate & utilitate convicti, quamq; his temporibus aptis-
 sima sit considerantes, vires nostras in eâ experiri non dubitavimus.
 Duobus igitur Capitibus totum includemus negotium. I. Explicandi
 turei Modum ocludendarum ædium peste infectarum. II. Justitiam
 rei ex sententia Philosophorum, Medicorum, Juristarum & Theologorum
 demonstraturi. A TE vero, Humanissime Lector, meliora edoceri
 sequamur judicium Tuum lubentissime; interea nostris quæso conatibus
 fave. Ut autem eò feliciter hic labor cedat, adsit alma TRIAS!

CAPUT I.

Modus obserandarum ædium peste infectarum.

IN describendo modo, quo uti solet debetq; in Republica benè constituta tempore pestis prudentissimus magistratus in occludendis ædibus hac lue correptis, non exspatiabimur in amplum campum, differentes de Peste, Ejus Natura & Causis variisq; Præservativis; eanim omnia Medicorum examini relinquimus, invenimusq; jam satis bunde & accuratè in eorum libris explicata. Nos vero, ut permanemus intra justos limites nostræ quæstionis, & quò minus à viâ veritatis berremus, rem totam secundum quatuor Causarum genera examinamus, nempe 1. juxta *Causam Efficientem*, 2. *Materialem*, 3. *Formalem*, 4. *Finalem*.

I. CAUSA EFFICIENS. Illa autem non est persona Privata, e. gr. consanguinei, amici, vicini, aliiq; concives, qui fortè ex metu periculi, e pestis in eos quoque grassetur, domum, in qua eodem morbo laborans habitat, privata solum auctoritate claudunt serâ quadam; sed frustra, quia ab habitatore illarum ædium, vel ab aliis sine injuria potest domus eorum aperiri. Imò incola domus facillè rixas movebit & altercationes, nonnunquam etiam vi oppugnabit eos, qui eum à consortio aliorum conantur excludere. Non enim privatus quâ privatus habet potestatem, nisi in se suaq; bona, nunquam vero in jura alterius & facultates, ut ea auferat aut examinet, si non in casu extremæ necessitatis, ubi præsententi periculo vel nos ipsi vel nostra bona exponuntur, ibi quia charitas incipit à seipsa, quæ conservationem nostri imperat, jus quasi aliquod competit in alium, e. gr. tempore incendiû licet ædes dejicere; item potestâ proximum privare in moderamine inculpatæ tutelæ; *Grotius J. B. P. I, 3, 3. num. 3. & II, 2, 6. n. 3.* Quia vero cum pestilentia concontans non præ aliis hunc vel illum egressu suo è domo lædere aut incere tentat, sed quemvis in civitate sibi obvium attingit; & si fortè se solus peteretur ab infecto, suas vel occludere posset ædes, ubi ejus accessum observat, vel fugere in alia loca; habet enim media alia, quam ad hoc violentum accedat, non igitur extrema est necessitas. Quia vero totius civitatis salus in ambiguo est, ne malum hoc per mutuum consortium propagetur, ideo *publico Magistratui* competit providere omnium civium bono, ne ab uno tota civitas decrementum patiatur.

I.
Causa Ef-
ficiens.
*Non est pri-
vatus.*

*Sed publi-
cus Magi-
stratus.*

Non vero tantum debet procurare tempore pestis, ut periti Medici adhibeantur, pharmacopolia visitentur, mortui citò sepeliantur, advena ex locis venenatis arceantur, ignes & suffimina publica parentur, tabernæ carnariæ perlustrentur, & præfecti victualium jurejurando obstringantur, ne quid putridum, corruptum vel mortuum venundetur; se & ut infecti separentur, & pro ratione circumstantiarum obserentur. *M. Stockmann. Hodoget. pestilent. sacr. quæst. 9. p. m. 72.* Idq; exequatur Magistratus per certas personas autoritate publica munitas.

II.

Causa
Materia-
lis.

*Non est 1.
apparenter
infectus.*

*Neq; 2. su-
perior Ma-
gistratus lo-
ci.*

*Neq; 3. Ma-
gistratus in
Monarchia.*

*Neq; 4. Mi-
nister inti-
mus,*

Pergimus nunc II. ad CAUSAM MATERIALEM seu subjectum in ædes includendum, quod *non est* (1.) quivis *apparenter infectus*. Quando enim pestis urere incipit urbes aut pagos, facile illi etiam qui febre laborant maligna aliove morbo, in quo venenum deprehenditur fortius, contagioq; est, peste ægrotare dicuntur; unde hîc prudentia Medici accurata opus est. Quamquam antea laudatus *Sennertus* Tract. de Febr. IV. 4. p. 415. judicat, quando ait: præstat tunc nimium cautum esse & suspicacem, quam temerarium, & l. c. cap. V. p. 423. Si quis de peste suspectus sit, quamquam non adsint signa demonstrativa, præstat hîc nimis esse meticulosum, quum totius Reip. salus hîc agatur. *Neq;* (2.) Subjectum hoc casu esse potest in domo sua publico custodiendum, qui est *superior Magistratus loci*; quia enim nullum concedit inferiori in se imperium, ita multò minus violentam sui inclusionem patitur. Verum mavult ipse, si pestilentiam in aliqua urbe seminasse sua exerere audit, prudenter fugâ salutem suam suorumq; quærere, inque salubriora loca se conferre; quod si tamen non facit, neq; morbo tali correptus ædes suas publico mandato obsignari vult, cogi potest, ut civitate egrediatur. (3.) *Neq;* *Magistratus in Monarchia*, quia ipse Dominus territorii, nullus enim mandato eum obstringere potest, aut ad aliquid agendum vel patiendum vi cogere, nisi suadere ipsi, ut omne consortium, quantum licet, fugiat, & interea alii in suâ stirpe, quem ordo consanguinitatis, vel ob graves sæpe causas consilium Consiliariorum & salus publica dignissimum credit, imperii fasces committat. Aliàs suspicio aliqua esset rebellionis, quæ Principis personam captivaret. In Aristocratia verò vel Democratia, ubi summa potestas non in uno residet, ita flagitante Reip. bono poterit aliquantum temporis, ut domus suæ limitibus se coërceat, ipsi mandari, præcipuè quia interea carere ejus potest præsentia Respublica. (4.) *Neq;* rigor hic observari debet erga *Ministram Principis vel Civitatis intimam* & quotidiano & maxime

necessario usui destinatum, in hoc casu si ædes ejus nullius paterentur introitum, & nihilominus si non functionibus, consilio tamen ejus opus habeat Respubl. prudentissimo, quum tales maximus sæpe imperii thesaurus, sceptriq; fulcrum sunt, docente *Lipſio* Polit. III. 3. num. 5. 6. hoc modo, quando pestis vis nondum adeo contagiosa, ipseq; Minister viribus suis gaudet, privilegium hoc in utilitatem totius civitatis potest concedi, ut non in principio statim morbi arctissimè includatur, exitus tamen è domo sua non concedendus. *Neq; (5.)* etiam in domo *videm peste infecta habitantes, sed qui tamen diu ejus neque colloquio neq; consortio utebantur, includantur, sed si fieri poterit educantur ex ædibus, atq; in loco salubriore detineantur, ut manifestum fiat, an aliquid veneni hauserint ex domo priore. Neq; (6.)* illi, quibus gratia Magistratus ex singulari privilegio concedit, ut secessum faciant in locum, ubi animalum tamen non possunt disseminare, ipsorum vero diligentior habetur cura.

Neq; 5. in domo quidē infecta habitantes, sed qui diu cum infectio non conversati sunt. Neq; 6. quibus gratia Magistratus secessum concedit.

Subjectum vero ædibus includendum absolvitur reliquis omnibus, quæ pestis tangit, eaque sunt partim *animata*, partim *inanimata*. *Animata* vel *rationalia*, vel *sensitiva*, vel *vegetativa*. *Rationalia* sunt homines, qui vel curam ægroti habent, vel multum cum eò fuere conversati, & liberè in ejusmodi ædibus manent, vel ex conjunctione naturali, ut pote parentes, maritus, uxor, sponsus, sponsa, frater, soror, liberi; vel ex amicitia civili, ut amici & vicini: *Irrationalia* seu *sensitiva* sunt omnes bestię, quæ hætenus in domo infecta vixerunt, & facile morbum in se contrahunt, vel ex aëre venenoso, qui in illâ domo hinc inde spirat, vel ex contactu rerum mobiliũ aut ciborum, quibus utitur ægrotus, venenum contrahere potuerunt. Hæc bruta omnia reservari debent in certo ædium loco, ne liberũ habeant exitum & introitum, aut ejusmodi animalia domestica tutius occiduntur. Licet enim sæpe feles, canes, gallinæ, columbæ & similia, quæ non rarò solent undiq; attingi, ab hoc contactu non semper intrinsecus corrumpantur, facile tamen pestis in exterioribus corporis membris hæret, unde levi negotio ad alios transportari poterit. Allegat hujus rei exempla *Kircherus*, Vir reconditiore eruditione per universæ Europæ ambitum celeberrimus, Scrutinio Physico-Medico de Peste, sect. II. c. 4. n. 3. refertq; de Moniali quadam Mediolanensis Monasterii, quæ pestilentia etiam civitatem illam invadente, præ timore, adhuc optimè quidem sana in locum ab omnibus remotum secesserit, omne consortium diligentissimè deserens, variisq; mediis

Sed reliqua omnia.
 1. *Rationalia,*
 2. *Irrationalia.*

antipestilentialibus se muniens, clauso quoq; semper cubiculo suo firmissimè. Sed, ecce, accidit, ut quum apertum staret aliquando cubiculi ostium rerum necessariorum comparandarum gratia, felis interea pestifera intravit, lectumq; Monialis, in quo sedebat, infecerit, quod venenum quum ex lecto suo illa attraxisset, nimia ejus cura non tamen contra mortem sufficiens erat remedium. Hoc facto omnibus dein felibus occisis à contagione Monasterium fuit immune. Musca quoque ex infectorum corpore & cadaverum succo venenum hauriens, in aliis dein domibus ad esculenta transportavit, unde illud propagatum in comedentes de his cibis. Tela aranearum ducta in ædibus infectis sed clausis, post longum tempus contactu suo interemit hominem; uti hæc modo narrata probat *Kircherus* ex Orengio, Mercuriale & Foresto, simileq; fere fatum ex tela aranearum contractum proponit *Sennert.* de Febr. IV. c. 3. p. 403. Verum non sensitiva tantum sed & *Vegetativa*, variarum herbarum, utpote pestis capaces debent in ædibus ægrotorum cum cura asservari, nec concedi, ut eas ejiciantur. Si enim forte æger eas attigit, propter odorem vel venustatem ejus, vel illarum in hypocausto, in quo miser homo decumbit, diu fuerint, ipsis quoq; potuit lues esse communicata. Nec etiã à subjecto inclusionis excludenda sunt *Inanimata*. Nihil enim est, quod veneni pestiferi nequitiam effugere possit, sed omne in sui naturam rapit, unde & omne, in quod contagiosa ejusmodi effluvia penetrarunt, debet in domo retineri & includi; talia autem sunt amicula, tegumenta, vestes, culcitra plumea & stramentitia, pelles, pallia &c. Culcitra per 7. annos in remotiorem domus partem abjecta, dein aliquando hinc inde mota, pestem excitavit. Et Justinopoli funes, quorum usus erat in efferendis mortuis post 20. demum annos à servo quodam contacti, eum morti dederunt, ac 10000. hominum postea pestis abripuit crudelissimè. *Deusing.* Medicus ap. Belgas clarissimus tract. de Peste, P. II. sect. I. cap. 5. p. 183. seq. aliaq; exempla adducit memorabilia in Disquisit. sua de Peste p. 26. seqq. nec non *D. Herlicius* Medicus Stargardensis Consil. Politico-Phys. de Peste, P. II. c. 10. p. 124. seq. Imò quod ferè mirum videtur, Anno 1553. Vratislaviam in linteis fuit pestis delata, & hinc Goldbergam, Goldberga verò vestes vigilis in turri Lignitium propagarunt, tandem columba è turri delapsa, & à custode portæ excepta, totam urbem labe hac corrupit, *Sennert.* l. c. p. 404. Monetæ quoq; pinguedine multisq; sordibus oblitæ semina pestis in se possunt continere. In libris quoq; & literis crassis ac madi-

3. *Vegetativa.*

4. *Inanimata.*

is locisq; uvidis, nec vento perviis longo tempore asservatis non raro
 æret pestis, credente *Unzero* de Lue pestif. l. c. 16. unde & illæ magna
 ara custodiri debent, ne in cujusvis veniant manus. Merces etiam,
 quippe illæ in dissitas regiones transportatæ sæpius funestæ mortalitatis
 spectaculum repræsentarunt.

CAUSA nunc sequitur FORMALIS, quæ est subjecti peste infe-
 ti in ædes suas *inclusio*. Ejus verò hic observanda *antecedentia, concomi-*
entia, & consequentia. *Antecedentia* sunt, ut Magistratus severissimo
 mandato jubeat subditos civesq; suos, qui singulos, in quibus semina
 pestilentiaë esse deprehendunt, statim primoq; momento indicent Ma-
 gistratui, vel ejus ad hoc negotium Deputatis, ut malum primâ herbâ,
 licet, opprimatur. Hoc factò, consilio periti Medici aut Chirurgi
 examinandà est, num verè eò morbo illè laboret, idq; cognoscen-
 tum è signis, quæ Medicorum schola decrevit. Moderatio vero hic
 commendatur, ne hi morborum judices nimium sint remissi vel rigidi,
 sed providi & solliciti; non enim secundum speciem oculorum, aut
 secundum auditum aurium, sed secundum rei veritatem, quantum pos-
 sunt, judicent. Quod si ergo signa certissimè & clarissimè deprehen-
 untur, includendus est æger; quod si vero nondum demonstrativè po-
 terit inveniri in aliquo malum pestiferum, deferenda hæc inquisitio Ma-
 gistratui aut qui loco Ejus sunt, jussuq; Ejus aut in domo suâ, quanquam
 nondum clausa, attamen vel signata peculiari signo, e. gr. Crucis, aut
 aliâ ratione notus fiat hujus affectus, ut ejus conversatio aliquo modo
 vitetur; vel tutius in locum non quidem peste correptis, sed aliis ægro-
 is destinatum, qui commode prope vel extra muros urbis situs esse
 potest, ducatur, ubi quotidie à Medico aut Chirurgo visitetur, probeque
 cognoscatur ejus infirmitas; quæ si excrescit in pestem, cum eò agendum
 est, uti cum reliquis agi solet, quibus contagio hæc adhæret. Si vero hi
 ab initio de peste suspecti, postea vero communi methodo per 40. die-
 rum intervallum, quod idiomate Gallico *quarantaine* audit, immunita-
 tem suam ab hoc veneno in loco separato probaverunt sufficienti ar-
 gumento, in societatem sanorum de novo quasi sunt recipiendi; quem-
 admodum ubi signa lepræ fuere deprehensa in homine, ille à sacerdo-
 te per 7. dies fuit inclusus, & ubi malum non serpsit longius, iterum de-
 bebatur recludi per 7. dies. Levit. XIII. 4. 5.

Hæc antecedentia, si recte prudenterq; observata, compertumque
 est, aliquem pestilentiaë quid contraxisse, inclusio ejus nunc juxta *conco-*

III.
 Causa
 Formalis.
 Ejus Au-
 tecedentia.

Conco- mitantia sua instituenda est. Inclusio igitur hæc fit 1. *confirmata*,
 mitantia. *gillo* Principis aut Civitatis, quod quia vel ab iis, qui sunt in domo v
 1. *Inclusio* extra domum infectam, vi lædi non leve crimen esset, hoc medio cav
fit confir- tur, ne ægri exitu vel sanorum introitu libero contagio disseminetur.
mata sigillo
publico. 2. Sit *partialis*, non totalis ab omni hominum auxilio & solati
 2. *Partia-* ita enim miseri hi impiâ aliorum immisericordia summa viverent
lis, miseria, quum tamen, imprimis in necessitatis casu, charitas proxim
 à Salvatore nostro tot mandatis ac promissionibus inculcata turpissim
 negligeretur, hiq; cum suis perire opus haberent. Regula igitur ju
 ris universalis: quod Tibi non vis fieri, alteri ne feceris, hic observand
 3. *Moder-* Unde 3. *moderata* esse debet talis ædium obseratio; dum const
rata. tuendi *Medici, Pastores, Chirurghi*, ut vocant, Pestilentiarii, pietate, doctri
 na & experientia præditi, misericordiæ quoq; dediti officioq; suo prom
 tissimi; ita eos describit Paul. *Zacchias* Quæst. Medico-legal. l. III. tit.
 III. quæst. 4. n. 28. *aliq; mares & femine*, qui curam ægrotorum ha
 beant providam, quantum per morbi conditionem licet; quique v
 omni momento adstant ægro in adhibendis medicamentis, cibo & pe
 tu, inq; porrigendis aliis quæ necessitas jubet. Vel qui extra ædes infe
 ctas versantur ad emendum victum, afferenda ex pharmacopoliis me
 dicamenta, aut ubi Medicus non ipse ægrotos visitat, morbi statum que
 tidie aliquibus vicibus explicent. Vel adesse debent foeminae obstetrices
 quæ mulieribus infectis fortè parturientibus sint destinatae, ut ipsis *soli*
 sint consilio & auxilio. Hi autè omnes vel jamdiu erant consecrati publi
 cè & nutriti ex publico ærario, ut tempore periculoso, ubi vita maxime
 periclitatur, eò melius ad officia ejusmodi præstanda possint cogi
 Ubi vero à longo tempore nulli fuere ordinati publicè ad talia mune
 ra, peste dein ingruente prudentia magistratus sunt eligendi, & vel sum
 tibus eorum, qui horum operâ & auxilio opus habent, salaria designan
 da, vel deficientibus ægrotorum mediis pecunia publica refarcire hunc
 defectum debet. Quod si Medicus, vel Chirurgus, vel Pastor Pestilen
 tarius peste ægrotat, vel morte jam defunctus, debet interea temporis
 usque dum novus constituatur, alius visitare ægrotos, quem vel sors vel
 magistratus mandatum optimum judicabit. In pagis vero, ubi vix ul
 tra unum Pastorem & balneatorem invenimus, quippe necessitati ibi
 non commoditati consulitur, vicini, qui ad eundem magistratum perti
 nent, locum demortui interea debent supplere, dum perpetuus de no
 vo eligatur; quod de Pastore jubet cum conditione certâ *Decretum*

tentissimi Electoris Saxoniae in Append. *Stockmanni* Hodoget. pest.
 r. hoc currente año impressi: Inzwischen aber und ehe das erledig-
 Amt wieder ersetzt werde / wäre den Vicinis gleichwohl anzudeu-
 / das Amt solcher Gestalt zu verrichten / daß sie sich zwar der Kir-
 en in den inficirten Dörffern / wann selbige zumahlen nicht etwa am
 nde des Dorffs / sondern zwischen Häusern stecken / enthalten mö-
 n / jedoch aber das H. Abendmahl und Tauffen / unter freyen Him-
 el / oder einer aufgeschlagenen Hütte administriren sollen. Der
 schulmeister hat inzwischen in der Kirch mit Singen / Verlesung ei-
 r Predigt / auch Haltung der Betstund des Pfarrers Stell zu ver-
 etten / auch auf Begehren den Krancken vorzubeten / und seynd die-
 nigen / welche das H. Abendmahl verlangen / und schon krank seynd /
 r das Dorff ins Freye zu bringen / und daselbst durch den benach-
 erten Priester der Seelen Cur zu versorgen. Consentit *D. Balduin.*
 al. Consc. IV. 9. cas. 7. p. 820.

Ministri vero reliqui horum ægrorum esse possunt consanguinei,
 t vicini, aut amici, hi enim priores in officiis existere videntur nisi for-
 horum aliqui sunt etiam infirmioris constitutionis, quibus ex chari-
 e Christiana æque consulendum atque ægro est, vel forte præ multis
 agis publico prodesse possunt, aut nocere per contagii diffusionem.
 nec amici & propinqui uno quasi agmine concurrere debent non
 cati, sed quantum & quoties eorum opus est auxilio, ne libere suæ vi-
 familiæq; detrimentum creent, quando operâ eorum nemo adeo
 diget. Ubi vero casibus ante allegatis illi qui affinitate, sanguine aut
 nicitia inter se conjuncti, auxilio & ope præsentis inservire non pos-
 nt, loco eorum alii vel à magistratu vel à cognatis constituendi ad
 oc negotium apti. Et in defectu eorum, qui libentes ministrare vo-
 nt infirmis, ex Nosocomiis, Xenodochiis, Orphanotrophisq; publi-
 mandato cogendi illi, quos hactenus cives suis sumtibus sustenta-
 nt. Quod etiam consultum esse ducit *D. Herlicius* Consil. Politico-
 yf. P. I. c. 7. p. 50. his verbis: Es gibts die tägliche und klägliche
 erfahrung / daß man böse und undienstliche Leute in Städten findet /
 e einander in dieser Noth gar nicht behelffen noch dienen / nichts zu-
 agen / die Verstorbenen nicht kleiden / oder aus den Häusern hohlen
 vollen. So soll man die armen Leute aus den Hospitälern hierzu ge-
 rauchen / auch sie mit der Condition erstlich ins Hospital nehmen.
 Solche Leute soll man treulich vermahren / weil sie der ganzen
 B 2 Stadt

Stadt/ wenn die im Flor ist/ Almosen genießen / daß sie zu sonderlicher Danckbarkeit der Stadt wiederum dienen wollen. Vel officia inhonesta, & ubi vita maximè periclitatur, quod contingit e. in vespillonibus, adhibendi illi, qui ob scelera sua jam ante mortis poenam meruere; quod & Viennæ observatum fuit. Hi omnes vel peste laborantium sumtibus, vel si hos dura paupertas premit, ut non se sustentare possint, tum iterum fiscus publicus media suppeditat. Ne autem ejus expensæ ultra modum crescant, illi qui his tristissimis temporibus, vel superbiæ, vel voluptati, vel avaritiæ dediti, possunt e majore pecuniæ summa puniri, eaq; ad hos sumtus impendi, aut elemosynæ publicè pro miseris colligendæ, aut ditiores ad tale charitativum munus liberali manu aliquid conferre debent, vel consanguinei, amici & vicini, dum non inter infectos versari coguntur, opibus suis erogent aliquid in proximi subsidia.

Virtutes autem, quibus curatores ac curatrices ejusmodi ægrorum præditi esse debent, sunt variæ. Necessè est enim, ut 1. *sint animosi* ac imperterriti, non nimium tamen audaces & temerarii, seipsum utro exponentes periculis, quæ declinare possunt illæsa conscientia, sed qui infirmos urgente sic rerum conditione non timidi adeunt, corpora infectorum, ubi opus, contrectant, medicamenta applicant, cum ipsi colloquuntur, à frequenti eorum conversatione non abhorrent. 2. *Sint non avari*, qui ea ex ratione officia præstant ægris, ut magnum inde ad ipsos redeat pretium præmiumq;, & accedunt tantum ad aucupandum aliquid aureoq; hamo piscandum, sicut animalia rapacia involant in bona peste decumbentium variisq; artibus, vel precibus, vel fraude insciis dominis; de quibus queritur *D. Pansa* Consil. Antipestil. II. c. 3. p. 9. 3. *Pietatis* sint non tantum amantes, sed & ipsi *studiosi*, quæ virtus quum Deum habeat propitium, non modo eos reddet alacriores ac sustinenda pericula, tot tantasq; molestias; sed eò nomine quoq; utiles, ut in absentia Pastoris possint precibus & consolatione erigere hos miseros. 4. *Sint misericordes & officiosi*, qui afflictione maxima proximi sui & ipsi affliguntur, unde optant laborantq;, omni officiorum suorum promptitudine lenire ejus dolores, eiq; subvenire. 5. *Sint aliquo modo periti* vehementiæ hujus morbi, ejusq; curationis, quum enim casus possunt obvenire, ubi nec opus statim, nec semper licet Medicum consulere, talis ægroto adstans sciat, quid consilii? unde & his *D. Kirchnerus* Practicus olim Norimb. methodum præscripsit in aphorismis suis

s Medicin. de Peste A. 1625. editis in cap. **Erinnerungs-Puncten**
an Amt der Warter/ was die im Haus bey den Krancken thun sol-
 ; ne tamen isti curatores aut curatrices suæ scientiæ nimium confi-
 nt, libereq; faciant inconsulto Medico aut Chirurgo, quæ morbum
 gere forsan possent.

Ut vero illi, qui peste infectorum ministerio destinati sunt officio
 recte fungantur, debet magistratus per *Deputatos* suos & *Præfectos*
curatis diligenter, providè & accuratè quovis die eos examinare, atq;
 aliis debita cura percontari, num hi justam diligentiam ac curam ad-
 uerint in sublevanda eorum infirmitate, aut quidnam auxilii vel
 nsilii deficiat ægris, quò defectus ille, prout temporum ratio conce-
 , resarciatur. Quotidie etiam visitatio instituenda, num sigilla à ma-
 tratu ædibus infectis impressa à nullo fuerint mutata aut fracta, ne ali-
 i præter necessitatem introitus pateat.

Quamvis vero status horum ministrorum, qui vel ex Ordine Ec-
 siastico ut Pastores, vel ex ordine politico, ut Medicus vel Chirur-
 s pestilentialis, reliqui; curatores & curatrices peste infectorum, sit
 miserabilis & periculosissimus, multum tamen se munire possunt me-
 s antipestilentialibus, ac evitare auram ex ægri ore exeuntem; imò
 catio eorum lexq; charitatis id jubet; ut pericula hæc non timeant,
 l cum Aarone inter vivos & mortuos se sistant. Num. XVI. 48. &
 m Jesaia DEI jussu intrent ad Hiskiam peste correptum. Es. XXXVIII.
 . nec dubitent vitam dare pro ovibus, Joh. X. 12. 1, Joh. III. 16. con-
 le *Eckard. Pastor. conscient. Class. I. quæst. XIV. p. 30. seq. & Class. II.*
A. V. quæst. III. p. 217. seq. Quia vero hi, quorū officium, ut non apud
 um ægrotum hæreant, sed ex una domo infecta ad aliam transeant,
 m sic quotidie cum contagiosis hominibus conversantur, facile con-
 gii semina circumferre possunt, ideo ne alios inficiant, ipsi non solum
 ædibus soli habitare debent, domiq; vestes suas, quibus adeunt ægros,
 nto exponere & suffitibus mundare, sed & vitare multa cum sanis
 lloquia, & contactum, quantum possibile. *D. Herlicius* in Consil. Po-
 lico-Phys. de Peste P. I. c. 6. p. 42. scribit: **Am besten istts/ daß er ein**
nderlich Kleid habe/ wenn er zu den Krancken gehet/ und wieder ein
nders/ so er wieder zu Hauß kommet / als ohngefehr einen feinen
ngenschwarzen Rock / auf daß ihn jedermann kenne/ und ihm auf
er Gassen aus dem Weg gehe. & cap. 7. p. 49. In etlichen grossen
Städten ist der Gebrauch/ daß die Pest Todtengräber und andere /

so die Krancken damahls pflegen und warten / wenn es die Not
durfft erfordert / daß sie ausgehen müssen / die müssen weisse Stäbe
den Händen tragen / damit man auf den Strassen sich vor ihm
wisse fürzusehen. Et paulo post: Es pfleget auch den Zuträgern d
Essens / Trinckens und Arzney die Obrigkeit schwarze Kleider zu g
ben / die vornen und hinten Creuz haben / oder weisse Stäbe tr
gen / damit andere Leute auf den Strassen sie fliehen können. Cu
reliquis, qui semper cum infectis sunt inclusi, agendum vel per fen
stram, vel per ostii foramen, vel per cophinum, aliisq; mediis, quæ m
gistratus sagacitas suggeret.

4. *Conditio-
nata, rati-
one tempo-
ris.
quo incipit.*

Cæterum 4. debet etiam hæc obseratio ædium esse *conditiona-
ta, ratione temporis*, 1. quò incipit, 2. quò durare debet. Cum conditio-
ne hæc inclusio est intelligenda 1. *ratione temporis, quo incipit pesti-
grassari*, ubi dum in paucis ædibus tantum malum hæret, facilius hoc
mandatum exequi potest magistratus, quam ubi morbus plurimas do-
mos jam peragravit, vix sufficiunt homines, ut cuius ægroto certæ per-
sonæ in tanta infectorum multitudine assignentur, sed ferè cuius con-
cedendum, ut tot miseris auxilium anhelantibus succurrat; neq; per-
iculum, quum quilibet ex augmento morbi clarissimè videt per mu-
tam communicationem cum ægrotis morbum se dilatare, quare quili-
bet, quem non necessitas cogit, charitasq; Christiana impellit, præsen-
tissimo se non exponet periculo; imprimis hoc licet, quod tum tem-
poris, ubi in necessitatis casu homines ita proximo suo cum periculo sa-
lutis sua officia charitatis præstant, Deus protectione sua omnipotentis
avertendo ab iis malum hoc, beneficentiam eorum retribuit. Unde
quum nuper celeberrima Regis Bohemiæ sedes, Praga civitas, pestem
sentiret, multa magnaq; cum suorum strage, primis quidem septimanis
medium hoc occludendarum ædium tanquam utilissimum maximeq;
necessarium semper exequendum severe mandavit, tempore vero ali-
quo post, quum lues universam ferè civitatem infecisset, S. Cæs. Maj.
sapientissimo consilio concessit hanc libertatem, ut ex ægrotis qui do-
mi manere velit, apertis ædibus procuret sibi ministerium. Limitata 2. *et
quo durat*, hæc inclusio *ratione durationis*, quia non justo longius sunt detinend
ne videantur poenæ civilis loco esse damnati quasi perpetuò ad ædes
sed quando Deus pro misericordiâ sua eos liberavit à contagio, libe-
randi quoq; sunt à carcere ædium, aliàs enim, quando, licet jam san-
diutius tamen anguntur in angustiis unius loci, porro sibi imaginantur

vexari adhuc morbi hujus vehementia, quâ imaginatione facile pe-
 alterâ vice eos invadere poterit. Non vero inde concludendum,
 mō statim momento, quo quibusdam tantum è signis ominamur
 finam eorum sanitatem, iis statim liberum cum sanis consortium de-
 re concedi, posset enim adhuc semen latere, vel sani, nondum peni-
 persuasi hos liberos esse ab ista lue, magno possunt affici terrore &
 rrore, unde prius collocandi in locum saniozem, ubi per aliquod tem-
 ris intervallum experiri potest Medicus, num morbus verè & in per-
 tuum eum deseruerit, quo observatō tum demum liberè exire è domo
 ac inter sanos versari locus datur.

Tandem 5. est hæc occlusio *libera*, partim in ædibus privatis, par-
 in publicis seu Lazarethis instituenda; prout hic Magistratus pru-
 ntia consultius esse ducit. Aliis enim libertas conceditur *in propriis ha-*
 are *ædibus*, atq; adeo liberius ac commodius vivere, neq; solum alio-
 n voluntati atque imperio obsequi, sed debent illi forte instructi es-
 multâ pecuniâ, qua possint sumtus facere in ministros. Illi vero, quos
 opia vexat, communiter in loca publico ære ædificata ducuntur, quæ
zarethæ vocantur, inter se longè distincta, ne contagium unius Ho-
 talis ad aliud traduci possit. D. Herlicius Consil. Politico-Phys. de
 ste P. I. c. 1. cum aliis Medicis judicat: ejusmodi Nosodochia in u-
 n peste infectorum optimè extrui extra urbem, monente etiam Ripa
 act. de Peste Cap. de remed. cur. pest. num. 11. inq; amœnis locis
 ope pura flumina (quippe ad lavandum iis maximè opus habent)
 i venti liberè spirant, imprimis Eurus ac Aquilo, sintq; in loco editio-
 sita. *Ædificia* verò hæc debent variis conclavibus constare, primum
 o illis, quos vehementissimè pestis corruptit, mortiq; proximi sunt;
 erum illis dicatum esse debet, qui quidem peste infecti, de eorum re-
 uenda tamen sanitate bene speratur; tertium conclave possidere pos-
 nt, quos pestis jam deseruit, in quibus tamen aliqua symptomata adhuc
 lenda. D. Hier. Donzellinus ap. Joach. Camerarium Med. Norimb.
 synopsis de Peste, dispescit hæc Nosodochia in 4. distinctas habitatio-
 s, quarum 1. capiat peste jam laborantes; 2. qui suspecti esse incipi-
 t; in 3. transferantur alii, qui convalescunt, ut ibi priorem partem
 40. diebus transigant; in 4. denique reliquum tempus 40.
 rum absolvant, quò perfectè jam liberati ab hac lue sine periculo
 proprias ædes reverti possint. Ne autem infirmi terrorem concipi-
 ant, uti aliàs fieri solet, quoties ad Lazarethæ trahuntur, Magistratus

5. *Libera,*
vel ad aedes
privatas.

vel ad
publica Laz-
arethæ.

omni diligentia & cura provideat, ne ægri opus habeant justis querelæ sed frequenter visitentur à peritis Medicis & Chirurgis, servitia præstentur ab idoneis fidisq; ministris, in porrigendis medicamentis necessariis nulla deprehendatur, quantum licet, inopia, non minus in cibo & potu, multisque vicibus suffimenta benè exsiccantia incendante

*Consequen-
tia.*

Accedamus nunc ad *Consequentia* hujus occlusionis. Id primo notandum, quod licet ædes infectæ nullos jamdiu contineant peste corruptos, non tamen citò aperiendæ ad inhabitandum, nisi diu satisq; omnes partes ejus & anguli sint expurgati, quia pestis contagium in iis longè latens aliàs de novo majoreq; vi in plures sævire posset; cujus generis exempla supra exhibuimus in causæ materialis consideratione. 2. forte ex illis, qui tabe hac pestifera laborabant, è vita quis excessisset, bona & supellectilia non debent statim consanguineorum voluntati concedi, sed auctoritate magistratus arctius includenda, ne ii, qui cum defuncto fuere inclusi, pro lubitu in ea involent, posteaq; divendant, vel hæredes contactu eorum morbum tam contagiosum, à quò antea erant immunes, sibi miserrime attrahant. 3. Quemadmodum publico mandato & sigillo inclusio ædium fuit peracta, ita nefas esset, vehementiq; pœna is afficiendus, qui privato ausu sigillum læderet, & aliquibus introitum permetteret; unde per Deputatos magistratus suo tempore debet sigillum detrahi, ædesq; fieri patentes, publiceq; iterum declarari à omni malo nunc liberæ. 4. Debet Pastorum, Medicorum & Chirurgorum reliquorumq; curatorum diligentia singularisq; cura debitis præmiis & muneribus ab ægris remunerari, si opibus pollent; quod si varietiam etiam utilibusq; ob navatam fideliter apud ægros operam præficiunt officiis, allicitur hoc pacto augeturq; magis eorum industria, ut alacritate in posterum adhuc se talibus mancipent ministeriis.

IV.
Causa Finalis.

Ultima CAUSA FINALIS est. Hoc medio præcavemus, ne incauti avariq; homines, qui nullo ægris sunt consilio & auxilio, sed vel ex curiositate, vel ex avaritia involandi ægrorum bona, vel ex ignorantia ædium infectarum adeunt hæc loca, cumque his hominibus conversantur, in præsentissimam vitæ suæ suorumque se præcipitent perniciem, imò hæc ratione totas civitates universasq; regiones devastent. Vel etiam finis est, ne ægri ipsi aut ex nequitia aut impatientia aliave d

causa prodeant in publicum, latiusq; contagium diffundant. Pertinet itaq; hæc conclusio ad *εὐταξίαν* civilem, quæ utilitatem publicam promovet.

CAPUT II.

JUSTITIA occludendarum ædium peste infectarum.

Admodum hætenus delineavimus, quâ ratione ædes infectæ publicæ auctoritate vel soleant, vel commode forte & Christianæ chari- consentaneo modo debeant obserari. Nunc JUSTITIAM ejus examinabimus & probabimus I. ex PHILOSOPHIA & quidem Morali, one vel Privatorum partim non infectorû, qui non adeunt peste labores; partim infectorum, qui patiuntur ædes suas obserari; vel ratione magistratus, qui liberam visitationem ejusmodi ægrorum interdicat.

Ratione Privatorum, quos nondum quidem corrumpit hæc lues, tamen non visitant contagiosos, quibusq; aditus prohibetur, occlusio a est. Officiositas quidem aliàs erga ægrotos, quæ alio nomine Visio audit, est nobis præcepta tanquam pars amoris proximi, & commendata Matth. XXV. 43. hæc tamen virtus tum locum habet, ubi intrare possumus aliorum commodis sine detrimento rerum nostrarum. Becmann. Doctr. Moral. c. 16. n. 6. aut obligat omnes, ubi æger in æria sua deseritur ab omnibus. Quia verò conversatio cum ægrotis, si una tantum vice fit, in morbis contagiosis facile contagium potest propagare; unde quemadmodum qui à pice & inquinamento se trahit, non commaculatur, & qui ab igne abstinet, non uritur; ita omnes in periculosa loca, quæ specialis officii ratio vel necessitas frequenter non necessario jubet, involare non debent, ne dum ægro parum uti sibi suæq; familiæ maxime sint noxii. Sis procul à jaculis & feriere vitis. Neq; hic obstat Charitas proximi, quippe illud præceptum de vitulis diligendis & adjuvandis impleri debet, nisi major ac justior ratio impediatur. Grot. J. B. & P. I. c. II. §. 8. n. 10. jubemurq; proximum amare juxta nos ipsos, non præ nobis ipsis; imò ubi par malum minet, non veremur nobis potius, quàm aliis consulere. Idem l. cit. l. §. 3. n. 3. & in annot. ad h. l. ex Cassiodoro de Amicitia allegat hæc verba: Sane nullus aliquo præcepto vel aliqua ratione tenetur salutem suam proximi perditione animæ suæ, aut corporis ejus liberationem circumperpetuæ salutis, proprii corporis interitu procurare. Et quemadmodum differentia est inter proximum, quum magis diligendus conguineus vel amicus quàm extraneus, parentes magis diligimus quàm vicinum, principem magis quàm plebejum, cur in eodem periculo me-

Justitia demonstrata

I. ex Philosophia Morali.

I. Ratione Privatorum. a) qui non visitant infectos.

cum versante proximo, ego non prius potiusq; charitatis officia mihi præstare præ proximo, quippe præcipuus proximus sum ego mihi? in primis ubi meo auxilio non in hoc casu opus habet, aliquid quippe instructus ministris, ego vero visitatione mea & accessu eum, non tantum me ipsum familiamq; meam, sed alios complures idem discrimen præcipites dare possum. Possum vero interea ad declarandam tristitiam meam ob miseriam proximi ex charitate variis consiliis ipsum adjuvare, imò pecunia quoq; aliaq; ope, quantum facultas mea concedit, instruere.

B) qui in-
cluditur.

Sed & iusta est hæc occlusio ædium *ratione infectorum*; illi enim dum domestico satis præsidio gaudent, ex charitate, qua ipsi quoq; obligantur proximo, non debent ejus desiderare præsentiam, quippe inde interitus ejus aliorumq; facile oriri potest, unde homicidii fierent rei. Sed quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris; uti autem magna te injuria affligi arbitraberis, si insanabili lethaliq; morbo quiste læderet, ita eo quoque animo debes esse erga proximum, nullum ei inferendo damnum, idem namq; hoc hominum genus facit accersendo ad se sanos nulla interveniente necessitate, quàm si novorum hospitem cor vitamq; primo accessu peteret. Nec fit homicida unius tantum hominis, sed ingentis multitudinis, quam repente penetrat hæc contagio. Eò majus verò hoc est peccatum, si ea ex ratione sanorum conversationem efflagitant infecti, ut alios inficiendo se liberent ab hoc morbo, quæ persuasio non nullorum menti inhæret. Conscientiæ suæ melius illi satisfaciunt, quando alii præsentem opem ipsis ferre non abhorrent, hi tamen renuunt, ne alios secum perdant, qui tamen Reipublicæ diutius esse possunt incremento, familiæ suæ fulcro, ægroq; convalescenti aut defuncti viduæ liberisq; insigne solatium auxiliumq; fuissent in negotiis magis necessariis? Laudat proinde *Deusingius* disquisit. de Peste p. 76. seq. Beza illum aliàs sectæ Reformatæ parastatam acerrimum, qui aliquando peste conflictans, quum Collegæ ejus in primis vero Calvinus ipse omne humanitatis genus ei offerrent, seq; eum invisurum pollicitarentur, restitit Beza acerrime, ne ex Reipubl. Christianæ perniciæ, quam tot tantorumq; Virorum strages crearet, salutem suam se quæsisse videretur. Laudantur illi magnisq; præconiis extolluntur, quibus dulce est pro patria mori, cur non timeret talis ægrotus etiam vitæ subire periculum, ne periculossimo morbo & fortissimo hoste, peste scilicet, quæ toti patriæ interitum minatur, noceat, dum sanorum societatem liberam ambit?

Neq; etiam *Magistratus* injustitiæ aut crudelitatis est arguendus, sed ipse adeò severe hanc oclusionem ædium mandet, sique contra mandatum quis fecerit, etiam morti eum tradat. Jus enim hoc atq; estas, quam hic exercet Princeps, aliusq; loco ejus, oritur ex Domi- Eminente, quod competit magistratui in cives & res civium ad u- publicum. *Grot. J. B. & P. I. 1. §. 6. & I. 3. 6. n. 2.* non tamen nisi casu necessitatis conspicuum esse debet; ibi enim periculum totius tatis tanquam causa universalior hunc casum necessitatis format, ideo ticularibus omnibus prævalet. Nec subditus causam querendi alle- e potest, causam se conservandi: non interitus sui causa Reipublicæ itis se subjecisse; conservatio namq; singulorum ab universorum ensione mensuram accipit. *D. Becmann. Polit. Parall. c. XXI. §. 3. 09.* Sic quum pestis, quando liber aditus perhibetur sanis ad æ- tos, & contra, totas civitates brevi tempore incolis vacuas faciat, stantissimaque Medicorum sit confessio pestem esse contagiosam, obseratione domuum inquinatarum præscinditur occasio, ne fur- & avara plebs, quando apud infectos deprehendit lectulos, vesti- ta, &c. in sui usum commoda, ea abripiat, ipsaq; cum sua familia induat, vel hinc inde per civitatem divendat, atque hoc modo unà em ejusmodi locis malitiose inferat; Ita Veronæ ex una veste pel- a 25. Teutones venenum pestiferum attrahentes omnes peribant, enim defuncto alter induebat defuncti vestem, donec experientia, culum vestem inquinatam contraxisse, doceret clarissime, quare il- statim combussere; exempla qui plura novisse avet, adeat Autores os à *Diemberbroeck* Tract. de Peste II. III. annot. 4. II. Si civis unus, nvis innocens ad exitium ab hoste petitur, deserri potest, quum ap- et civitatem hostium viribus multo esse imparem. *Grotius J. B. & P. 5. 3.* Et si secundum *Ovid. Metamorph. lib. I. fab. 8.*

2. Ratione
Magistra-
tus.

Cuneta prius tentanda, sed immedicabile vulnus

Ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.

non civis tam periculosissimo morbo correptus poterit à reliquâ etate aliquantum abscindi & deserri? imprimis dum abscissio & de- o illa est 1. tantum temporanea, duratura dum ab hac lue restitui- vel si pristina sanitas restitui non potest, nec desertio hæc promo- t mortem. 2. Est abscissio partialis, dum aliquibus datur copia, ut semper præstò sint. III. Si licet tempore incendii proximi ædes ere funditus, cur non obserare eas liceret? imprimis quia ea ratione

diruuntur, ne reliquas domos ignis vehementia devoret; multò igitur magis proximus poterit includi, ne ejus quoque contagio morbiq; summa vis totum cœtum interimat. IV. Observamus in bestiis, quando earum quædam morbo, licet non adeò contagioso, laborat, primo statim momento segregatur à sanis pecoribus, certoque loco includitur; quæ cura nisi observaretur, totus grex mox periret; ita inter homines hæc prudentia in separandis ægris à sanis non negligenda, ne inordinato eorum concursu ac consuetudine quilibet halitus istos venenosos hauriat, omnisque civitas hæc ratione sua culpa se jugulet. V. Ea probatur à loco parium; quemadmodum Furiosos includere, ne noceant, jus postulat, sic & peste infectos. VI. Ab eventus certitudine. Sic Viennæ in Austria quotannis, ceu dicitur, una vel altera domo circa veris aut autumnus principium peste infecta, simulac ea debito modo occlusa fuit, sæpius sine contagio extincta est. VII. A minori ad majus, & recenti exemplo. Sic Islebia hoc ipso anno centenis aliquot militibus obsessa, ne lues ibi serpens aliorum derivetur; cur non magis licebit hanc potestatem exercere tantum in domos, si ea non injusta est in obsessione & occlusionem totius civitatis?

II. ex Medicina.

Confirmat hanc Justitiam II. **CONSILIUM MEDICORUM** Explicat illud *Sennert.* de Febr. IV. §. p. 421. hoc ordine: Si primo unum vel alterum peste correptum esse constat, infectum cum omni suppellectile infecta & suspecta extra urbem in locum commodum transferre, atque ibi curare convenit, & mox, cautè tamen domum esse expurgandam. Quod si vero ob certas rationes & circumstantias fieri non posset, ut æger extra ædes transferatur, ædes illæ ocludendæ sunt. Et licet ex peste ægri convalescant, ad plures tamen septimanas à conversatione cum sanis arcendi. Hanc observationem ædium quoque approbat *D. Unzerus* de lue pestif. II. 2. p. 155. Huic tantorum Virorum auctoritati conjungimus rationes ex Medica arte depromtas; primamque causam ædium ocludendarum nominamus *terrorem*, qui oritur vehementissimè primo aspectu aut introitu in ejusmodi loca, ubi vel ex horribili ægroto facie, quæ à peste intra breve tempus mirè mutatur, vel ex venenata aura, quæ nos ædes intrantes adflat, horrore perfundimur notabiliter. Non quidem hæc consternatio subitanea sua solum natura id efficit, ut terrore quis motus quovis tempore, quavis corporis nostri dispositione in pestem possit incidere, quod quidem modo citatus *Sennert.* l. c. cap. II. p. 391. videtur statuere; ita vero quavis vehementiore pestis vel

præteritæ vel futuræ imaginatione atq; horrore semper morbus hic
 s invaderet, licet nullibi grassaretur, de quâ re tamen exempla contra-
 profant. Sed nobis hætenus ea ratio magis arridet, quod in homi-
 magno terrore ita fere oppresso virus pestiferum semenq; vel antea
 n hæreat, vel hoc animi motu hauriatur ex domo inquinata, ad quam
 positionem corporis horror terrorq; accedens calorem spiritusque
 ca cor magis concentratum detinet, totanq; massam sanguineam ve-
 menter movet, quò motu venenum facili cursu ad cor tendit illudq;
 cundat; videtur in hanc sententiam calculum quoq; suum addere
Unzer. de lue pestif. l. 20. p. 126. seq. Fienus de vi imagin. & Joh.
chs de Colonia tract. de Pestilentia anno 1507. edito in cap. 3. fin.
 rror enim omnium animi motuum vim hic superat, dum nullus
 um pestilentis Domini limites longius & citius extendat. Filia sa-
 Engelberti de Man Procuratoris ex visu hominis peste laborantis
 tribili clamoreq; terribili adeo fuit exterrita, ut mox in se pestem
 taret. Hermannus quoque Thomas pistor quidam, quum militem
 tero vultu foràs sibi occurrentem altâq; voce vociferantem aspe-
 set, tanto terrore est percussus, qui mox contagium hoc advocavit.
emerbroeck Tract. de Peste l. IV. hist. XXXI. & LXXXII. E contrario
 ad ita raro experientia testatur, ejusmodi ægrorum ministros, chirur-
 s, clinicas mulieres non adeò facile peste corripì, non tantum quia
 te consimilis est dispositio corporum, vix enim hæc apud omnes
 prehenditur; aut accidit consuetudine, quum auræ venenosæ as-
 scant paululum; sed maximè etiam, quia spe lucri, aliaq; ratione æ-
 atos accedunt, animo præsentè alacrique, non nimia meticulositate
 guido.

2. Occlusio hæc faciendâ, quia *seminarium* adhuc hæret in do-
 bus atq; ædificiis ipsis, unde virus ab introeuntibus concipitur, ma-
 ntq; illa femina ad longum sæpe tempus, expurgata etiam diligen-
 domo infecta; quod probat memorandum exemplum domus Dn.
 Nassau, in qua anno, ni fallor, 1665 quatuor famulorum peste
 cumbebant, quorum duobus morti succumbendum erat. Domus
 o ista postquam tertium expurgata, & dein omnia linteamina aliaq;
 , quæ in eâ latebant, omni studio & cura lavata soliq; exposita essent,
 rum domum à summo tecti cacumine ad infimum conclave non
 tum verrendo purgabant, sed & aqua diligenter abluentes, muros
 diq; nova calce obducebant, sordibus dein omnibus in fumarium

conjectis. Ast infortunium! gallinæ ex his purgamentis domus tanquam nutrimento suo venenum ipsamque pestem attrahebant, quarum 20. interierunt.

3. 3. *Ob pestis delitescentiam* tam in humanis vivisque corporibus quam in aliis rebus exanimis, quod patet partim ex experimentis, p. 7. & 8. adductis, partim exemplo Theod. à Welderen, qui per 3. menses contagium circumtulit, antequam vires suas atrocius emitteret. Famulus etiam Antonii de Tricht Pharmacopolæ lue pestilenti laborans lectum inveniebat in horti domuncula circumcirca aperta, velis tamen investita. Ægro sanato lectus reliquaq; suppellex fuere ablata; post anni spatium Pharmacopœus dextro tantum pede lectum, in quo olim cubabat miser homo, ab uno saltem latere projecit in aliud, ecce non ita longe post notas ejusdem morbi in seipso vidit. Catalogum similium exemplorum in *D. Olhassii* seminario pestil. c. I. invenies prolixissimum. Quum igitur dira pestis semina sua ubiq; latissime vehementissimeque dispergat, perniciosissimusq; hic hostis ferè nullâ curâ ac prudentia satis possit expugnari; quid mirum aut quomodo injustum, si omnia, quæcunq; tantum hujus atrocissimi morbi capacia sint, includamus arctissime, eorumq; contactum omnibus diligentissime prohibeamus.

III. ex Jurisprudencia.

Justitiam quoq; in occludendis ædibus vel infectis, vel tamen pro ejusmodi ægrotis destinatis probaturi è foro **JCTORUM**; nostram quidem in Jure Civili facile profiteamur ignorantiam, unde nec audemus aliquid proprio ingenio hic agere, licebit tamen ea, quæ apud doctissimos **JCTos** invenimus, hic allegare. Justam autem i. esse ægrotorum inclusionem in ædibus huic morborum generi destinatis, quales sunt Nosocomia civitatum sumtibus in futuras **DEO** infligente calamitates erecta, statuit *Ripa* de Peste cap. de remed. cur. Pest. quod innuit phrasi: ejicere de civitate; probatq; hanc sententiam, quia ressecandæ sunt putridæ carnes, scabiosa ovis à caulis repellenda, ne tota domus, corpus & pecora intereant. Et nisi cito eradicetur amaritudinis radix, tota plebs contaminata tristabitur; adducit quoq; celeberrimos **JCTos** sibi assentientes, quos mox ex *Beiero* nominabimus. Concedit simul, si infecti malint includi in domo propria, invitos non esse expellendos, quia tunc cessat ratio publicæ utilitatis, quum inclusi non valeant alios coinquinare. *D. Adrian. Beier* Erotem. Jurid. de Peste Dec. I. quæst. IV. inter remedia in jure proposita adq; Magistratum spectantia esse quoque *ἡγερευλινδὸν* contra pestem: infectorum extra urbem in locum segregatum collocatio-

tionem. Confirmat vero hoc Dec. I. quæst. X. 1. quia Ll. cautum, ut contagioso morbo laborantes, ne ipsi aërem (addo homines quoq; contactu suo fomiteq; mediante) inficiant, urbibus expelli, aq; cœtu hominum separari possint; in hanc rem cum Ripa allegat *Bald. & Andr. arb. l. 2. arg. ill. text. C. de sum. trin. & fide Cathol. Rom. Alex. & Ison. l. 8. arg. ill. tx. C. de testam. & quemadm. testam. ordin. Decium conf. 65 1. n. 1. Carpz. l. 6. t. 10. resp. 105. n. 10. c. 2. & ibi Abb. X. de eccl. ædif. c. 1. & ibi Gloss. & Abb. X. de Conjug. leproso c. 11. XXXIII. 2. Gloss. c. 1. de usuris in VI. Capoll. in tr. de S. R. P. c. 9. Cov. conf. 5. 4. Par. conf. 33. n. 2. v. 2. Unde unum vel alterum peste infectum tra urbem in locum commodum esse transferendum, infectas domos audendas, ne latius hoc malum per contagionem tyrannidem suam exercere possit; hîc citat *Hier. Prævidell. rubr. de his, quæ ad salubrit. &c. quotiescunq; &c. n. 8. Carpz. d. l. n. 11. Schneidevv. de S. R. P. Inst. 41. & 42. Talia Nosocomia invenimus in omnibus fortè bene constitutis Rebus publ. aut ubi ea deficiunt, ingruente tamen peste prudent. Magistratus atque cura ea ædificare jubet, ut illi, qui propriis facultibus morbum curare non valent, vitæ necessaria in Nosodochiis ejusmodi accipiant, ne sine omni auxilio & ope miserè pereant. vide *Deer. Elect. Palat. ad civitatem Ambergam de A. 1597. lit. B. 3. Sed non tantum hæc obseratio in Nosocomiis justa est, verum & illa 2. quæ fit in ædibus privatis iisque infectis; si enim Jus Civile concedit justumq; pronunciat, peste ægrotantes posse ædibus quibusdam custodiri, licet publicis, ubi nullus permittitur exitus neq; aliis liber introitus, cur nebit justitiam in privatorum ædibus, si hac labe correptæ? in quibus tamen imprimis divites faciliorem melioremq; sui curam habere possunt, siquidem in domibus suis possunt habere personas ad sua tantum officia & servitia destinatas, quum cognati aliiq;, qui aliàs in privatis ædibus suos ægros inviserent, abhorrent à Nosocomiis, ubi maxima ægrom copia, quæ citius horrorem incutit, quàm ubi unus alterve est. Inimicis etiam, quia difficilius pestis propagatur, si ea ipsa quoq; cum hominibus statim quasi includitur in ipsis ædibus, ubi oritur, quam si cæcorantes per varias plateas demum trahuntur, quorum intuitu è ter-***

10.

2. Justa est hæc occlusio, quia favor publicus privatae utilitati præ-

rtur, quod convincit antea laudatus *D. Beier. l. c. Dec. I. quæst. VIII. 3. ex tx. in l. 3. §. 15. ff. de SC. Syllan. & in l. 3. C. de primipil. lib. XII.*

2.

tx. in

tx. in l. un. §. 14. de cad. toll. *Bart.* in l. 7. n. 4. C. de agricol. & censit. lib. XI. unde concludit, quod Princeps tempore pestis decernere possit, ut domus & mobilia bona subditorum comburantur, ex Dec. cons. 65 r. arg. l. 7. §. 4. ff. quod vi aut clam. *Lather.* de Censul. l. c. 17. n. 18. *Lud. Peguerra* quæst. crim. 8. *Myns.* c. 1. O. 6. Si vero comburere licet bona subditorum, cur non ea cum personis obserando conservare potius licebit, quam tantò cum damno perdere? Et si Jcti pestem adeo contagiosam judicant, ut purgatio mobilium non sufficiat, sed combustio, non improbabunt hanc æquitatem, vel durum nimis ipsis videbitur, infectorum separationem instituere inclusione tantum eorum.

3. In primis 3. quia necessitas non habet legem, sed sibi ipsi lex; & pestis tempore licitum est facere, quod alioquin illicitum, & propter pestem regulas juris communis transgredi permissum est; hoc alio in casu *D. Beier.* affirmat cum l. 5. §. 11. *Jas.* ff. de Oper. nov. nunc. Dec. cons. 285. n. 2. *Arnold de Reyger* thes. jur. lit. P. vers. Nest. n. 9. *Carpz.* p. 3. C. 4. d. 5. Unde & necessitate sic urgente licebit Magistratui arctissime munire ædes, in quibus ejusmodi ægri decumbunt, ne conversatione cum sanis promiscua uti possint. Nec tamen Jcti etiam eam inclusionem statuunt, quæ sit conjuncta cum exclusione omnium cognatorum aliorumq; , quorū operā maximè opus habent ægri. Dicunt potius Pastorum, Medicorum, Chirurgorum præsentiam hic maxime esse necessariam, docet id *D. Müller* Tract. de Fuga c. 3. §. 56. p. 170. Immo Eorum legibus cautum est prudentissime, ut illi, qui curæ suæ tempore pestis commissos negligunt, si ex hac desertione mors secuta fuerit, carcere, nonnunquam relegatione mulctentur; ita *Carpz.* p. 4. c. 5. d. 3. si vero ipsi ægrum interfecerunt absq; spe lucri, ut homicidæ simplici mortis pœna afficiantur. *Carpz.* l. c. d. 2. Si autem cum intentione spoliandi, pœnam latrocinii incurrant. *Id.* l. c. d. 1. rotaq; illis sæpe dicta in pr. Cr. qu. 22. n. 24. seq. Quod si vero hi ægrorum curatores aut curatrices aliquibus vicibus homicidia hæc patrarunt, ustulatione forcipum candentium pœna poterit aggravari. *Id.* l. c. q. 20. n. 51. seq. & q. 23. n. 56. junct. p. 4. c. 5. d. 1. hæc citata reperies & plura ap *D. Beier.*

IV. ex l. c. Dec. II. qu. 10. & Dec. IV. qu. 5. Theologia. Tandem & THEOLOGORUM Judicium non improbat hanc segregationem contagiosorum à sanis, quæ fit per inclusionem in ædibus. 1. quoad eos, qui non adveniunt. Ubi justitiam hanc i. declarat quoad eos, qui ægros ejusmodi non visitant, præsentia sua eos non consolantur & adjuvant. Illi enim aut sunt obli-

ligati vel ex officio, quo funguntur, vel ex sanguinis necessitudine, amicitia aliaq; necessitate, ut huic misero hominum generi in sua afflictione sint auxilio & consilio; vel non sunt in hoc periculoso casu obiecti, ut proximo afflictio succurrant. Illi, quibus officium, sanguinis conjunctio atq; familiaritas, charitatis hoc negotium conversationemq; in ægris imperat sunt duplicis generis. Eorum, officium qui gerunt Historis, Medici atq; Chirurghi Pestilentiarii præsentia absolutè forsan necessaria (vix enim sufficiet, ut absentibus iis status morbi ab aliis explicetur) quare debent ex charitate Christiana præceptoq; divino in gloria DEI etiam cum vitæ periculo diligenter adesse iis, qui eorum ope opus habent. Illi vero, quos aliàs sanguinis amicitiaq; conjunctio copulavit, hinc non à consanguineis & amicis se disjungere deberent. Si tamen meticulosiores sunt, abhorrentq; ab horribili hac lue, possunt continere ab infectorum consortio, ne ex vi imaginationis hujus seorsumq; cum familia inficiant; interea tamen, quantum in viribus eorum, vel pecunia vel medicamentis aliave ratione subveniant, aliosque constituant, qui eorum loco curam habeant ægrorum. Tales autem ægrorum ministri omnino maximè sunt deprædicandi, qui præ aliis non verentur ob amorem proximi morti quasi se tradere, verum singularem DEI providentiam ejusq; protectionem in tot malorum collisione sibi certo promittere possunt, ex Psalm. XCI. 3. Matth. X. 29. seq. Psalm. XLI. 1. seq: Quos verò nulla harum ratio devinxit, illi neq; opus habent, ut visitando peste laborantes jacturam sanitatis faciant, precibus tamen à DEO liberationem ab hoc malo apprecari possunt, iisq. si ægrorum aliorum beneficentia destituti, ipsi opus charitatis beneficia præstare exerceant; quemadmodum Romæ regnante pestis contagio crudelissimè, cives omnia sua bona opesq; in commune ærarium contulerunt, notis ignotisq;, quos necessitas & misericordia, non vero semper indignatio faciebat proximos, victum dantes. Quod si ita his ægris est conspectum, non opus est, ut omnes eos visitent ac adeant. *D. Hutter.* Theol. Loc. XXX. c. 2. p. 962. fin. inquit: Si Ministri Ecclesiæ temerè se huic malo objicere velint? annon mox tota Ecclesia suo privatur Ministerio? Sic quis usus redundaret in Rempublicam, si qui publicis profunt muneribus stulta temeritate & seipsos & suos perderent? Locum hic potius habet illud Apostolicum: Qui suorum ac desertim domesticorum curam non habet, fidem negavit, & infideli deterior. 1. Timoth. V. 8. Et mandatum DEI est: Non occides.

Quod & sæpè inculcat *D. Luther*. T. 3. Jen. Germ. p. 391. seq. Quo-
si enim sine necessitate liberè amant esse inter peste infectos, non tan-
tum in se, sed & in totam civitatem homicidia committunt. *D. Luther*
l. c. p. 396.

2. quoad
infectos.

Justa vero 2. est hæc inclusio *quoad ipsos infectos*, uti enim pr-
ratione morbi sani debent exhibere debita charitatis officia ægrotis
ita quoq; hi amoris erga proximum sanum non obliviscantur, parcen-
do ejus, quantum unquam licet. Charitas enim 1. Cor. XIII. 5. descript
non suam quærit, nec alterius damnum; alterius vero damnum faci-
intenderet, si absq; necessitate alios & sæpè totam rempubl. in pernici-
em præcipitaret. Elegantissimè loquitur *D. Brentius*, venerandum illu-
inter Theologos Nomen Lumenque, in Consilior. Theol. à D. Biden-
bachio collectorum Dec. II. Consil. XIII. p. 197. Es will sich je nicht
schicken/daß der Krancke erfordere/ daß man ihm die Liebe mit Cent-
nern heimtrage/ und er wolle darnach nicht ein Quintlein Liebe erzeu-
gen: St. Paulus sagt: Es soll einer des andern Last tragen; er sa-
get nicht/ daß einer allein/ sondern ein ieglicher insonderheit/nach sei-
nem Beruff/ die Bürde tragen soll. Et p. 200. Da besondere Or-
und Häuser/ wie billig geschehen/ und die Nothdurfft erfordert/ ver-
ordnet/ darinnen solche Krancken nach Nothdurfft versehen würden
alsdann/wiewohl es unbarmherzig scheint / und einem frommen
Christen wenig Ruhms bringet / einen getreuen Ehalten aus der
Haus in seiner Noth zu vertreiben; Jedoch weil der Schreck de-
ganzen Hausgesindes gefährlich und beschwerlich/ so soll der Kranck
Ehalt selbst dieser Bescheidenheit seyn/ und so viel Liebe des Näch-
sten haben; oder/da er für sich selbst also unverständig ist/ ihm durch
den Hausvatter oder Verordnung der Obrigkeit angezeigt werden
daß er/da er sonst nach Nothdurfft versehen werden mag/des Haus-
vatters und seines andern Gesinds verschonen und ihre Beywohnung
meide. *D. Dannhauerus* b. m. Lact. Catech. P. II. p. 12. Christliche
Obrigkeit soll in solchem traurigen Fall gute Ordnung machen/ La-
zarethen von unterschiedlichen Gattungen und Commoditäten/ Aertz-
te/ Balbierer/ Pestilentiarios oder Pest-Prediger bestellen / und sol-
solcher Ordnung und Separation sich niemand freventlich widersetzen.
(so wenig als ein Malsziger oder Ausfäziger/so man ihn in das Sie-
chenhaus verweist/) Gottes Gericht gedultig still halten/und ande-
rer Leut Schaden nicht begehren.

Justè quoq; hic agit 3. *Magistratus* occludendo ædes infectas, infectasq; includendo: *Brentius* apud D. Bidembach. Consil. Theol. Dec. II. Consil. XIII. p. 200. seq. idq; probamus: (1.) Exemplo Leprosorum, qui non tantum immundos reddebant alios contactu suo, quemadmodum bestes nonnullæ, pisces, reptilia, cibi quidam, aliaq; Levit. XI. & XII. descripta ex ordinatione Dei populo Judaico erant immunda, aliisq; immunitatem attrahebant; verum quia lepra maximè tempore V. T. & initio N. T. quæ in Arabia, Ægypto terrâq; Palæstina crudelissime regnabat, erat morbus satis contagiosus, omnes corporis humores & partes corrumpens, ac insanabilis, ea commaculati, postquam sacerdos eos judicavit profanos; extra castra soli vivere debebant mandato Magistratus, exclusi à reliquorum societate; lege *D. Pelarg.* Levit. sacr. Mos. ad Levit. XIII. v. 133. seqq. Cur non licebit hodie Magistratui, ubi lenius medium non suppetit, hanc separationem sanorum ab inquinatis instituire, ædificatisq; eos arctissime includere? Licet enim lex leprosum, tanquam vitium Reipublicæ tantum Judaicæ impositum, hodie nos non obliet, nostris tamen adhuc temporibus hæc consuetudo rectè observatur, quoniam tamen lepræ vehementia non amplius in tanto gradu existat. Nam lex illa forensis nitebatur universali æquitate Juris divini & naturalis, unde justè hoc exemplum in simili morbo contagioso adhibetur.

2.) Si possunt illi, quibus nec officium nec charitas compedes injicit, vitam tempore pestis aliaq; calamitate publica arripere, & ita sine conscientie macula proximum deserere; (a) ob præceptum Christi Matth. v. 23. ubi non excludenda pestis, hostium crudelissimus, violentissimus, & celerrimus, cujus persecutionem nunquam satis effugere possumus.

3.) Ob vitam conservandi amorem, natura insitum. Eph. V. 29. (b) Eadem præcedent exempla Sanctorum, qui vitæ periculum præsentissimum quovis modo evitarunt; Christi omnium sanctissimi, Matth. XII. 15. Moyses, Exod. II. 15. Eliæ 1. Reg. XIX. 3. Davidis 1. Sam. XIX. 12. XXII. 1. Pauli, Act. IX. 25. vid. *D. Hutten.* LL. Theol. Loc. XXX. c. 2. p. 961. seqq. *König.* Cas. Catechet. p. m. 841. *Eckard.* Christian. Relig. class. IV. sect. II. quæst. 39. p. m. 265, seq. Non possum me continere, quia Megalandri nostri *B. Lutheri* verba gravissima ad dam ex T. 3. Jen. Germ. p. 392. Weil es unter den Christen so gethan ist / daß der Starcken wenig / und der Schwachen viel seynd / kan man fürwar nicht allen merley auffladen zu tragen. Ein Starckglaubiger kan Giffit trincken und schadet ihm nichts. Marci ult. Ein Schwachglaubiger aber trin-

3. quoad
Magistratus.

cket den Tod daran. --- Ist nun jemand schwach und fürchtig/ de-
 fliehe im Nahmen Gottes/ weil er solches thut ohn Nachtheil seine
 Pflicht gegen seinen Nächsten / sondern mit genugsamer Erstattung
 durch andere versorget und bestellet. Quæ fuga quum licita, cur non
 pauciores peste infectos licebit includere, ne tot homines fugæ causari
 habeant maximè urgentem, eorumq; consortio inficiantur? Immo qui
 eo nomine videri posset hæc oclusio dura, quod sint exclusi ab aliis, qui
 possent ipsis esse auxilio; illi autem, quibus fuga tempore pestis à nostris
 Theologis est concessa, deserentes civitatem & ipsos ægros deserunt; alii
 vero, qui in conscientia detinentur visitare ægros iisq; subvenire
 possunt hoc præstare, licet oclusio ædium facta.

OBJECTIONES Contrariæ Sententiæ, imprimis
 Breulei & Voëtii.

ARGUMENTA, quæ adferuntur contra justitiam oclusionis nostræ
 consideraturi singula, quot vidimus, in tres classes dividamus. 1.
 Examinabimus rationes *Breulei*. 2. *Voëtii*. 3. *Aliorum*.

Objectiones
 Breulei.

I. Tilem. *Breuleus*, Pastor olim Spangenbergius, Responsum suum
 dedit germanico idiomate in hanc quæstionem: An Christianum sit
 peste laborantis ædes clavis occludere, inq; iis eum quasi captivum de-
 tinere? Hujus objectiones, quas inseruit *D. Bidembach*. Consil. sui
 Theol. Dec. V. Conf. 3. quamvis Viri hujus olim clarissimi merita ve-
 neremur, exercitii tamen gratia licebit dubia quoq; nostra circa singu-
 las rationes proponere.

Ratio 1.

1. Ejus ratio: quod si fugere non licet à proximo calamitatis tem-
 pore, ubi nostra ope necesse habet, multo minus decebit Christianum
 eum occludere, atque ita excludere ab aliorum auxilio. Sed Respon-
 demus: Rationem ejus nondum esse probatam satis, contrarium potius
 patet ab optimorum Theologorum judicio, quorum aliquos antea al-
 legavimus, quamvis iis fugere, quorum ope opus habet, non demus
 copiam. Unde 2. non denegatur & excluditur iis omne auxilium &
 ministerium, sed liberum tantum ac inordinatum, includuntur enim
 cum ipsis, qui diligentem eorum curam habeant.

2. Nullum inveniri hujus mandatum atq; exemplum. Immo di-
 vina lex hominum mentibus inscripta nobis præcipit: charitatem pro-
 ximi juxta nos ipsos, non præ nobis; & ita debemus ægris opem ferre,
 ne simus inmiscordes erga sanos, inficiamusq; totam rempubl. quod
 peri-

riculum, quia vitatur hac occlusione, charitati Christianæ consentanea

2. Exemplum habemus simile in leprosis, quod antea produximus.

3. A visitatione ægrotorum præcepta Matth. XXV. 36. Ast hic
 n universalis visitatio omnium ægrotorum à quibusvis instituenda re-
 iritur, vix hoc statuet Autor; sed sermo est de iis, quos ex officio vel
 icitia decet cura suorum ægrotorum & consanguineorū. Neq; 2. præ-
 bitur hic necessariò officiositas, quam quis præsens ægroto præstat, sed
 ficit nonnunquam consilium absentis & sustentatio quædam, quod
 detur innuere vers. 40. quicquid boni feceritis, &c. 3. Distinguimus
 er contagiosos morbos & non contagiosos.

4. Commendat exemplum gentilium, inprimis Ægyptiorum,
 i contemnentes Medicorum consilium, ægros non loco includebant,
 d in foro exponebant, cujusvis audientes sententiam. Sed quæ chari-
 s hæc, dum prudens Medici iudicium negligunt, eliguntq; impruden-
 simas contrariasq; sæpe tot hominum opiniones vetularumq; fabu-
 cum ægri periculo vitæ? commodior esset ejus inclusio, quàm ho-
 inem languidum sæpè vix spiritum adhuc emittentem sub dio omni-
 s ventis & tempestati exponere. Nos vero iis satis providemus peri-
 Medicis aptisq; medicamentis.

5. Afflicto non esse addendam afflictionem. Concedimus, quan-
 licet; necessitas vero bonumq; publicum aliud sæpe suadet.

6. Feras non pellere feras, homines vero excludere hominem.
 imo expellunt omnem feram, à qua periculum sibi metuunt, aut ubi
 sistere non possunt, fugiunt. 2. Quando bestiarum contagiosarum
 cietatem non vitant, non sentiunt contagionem in iis, nec periculum,
 od inde nascitur. 3. A ferarum moribus ad jura hominum eorumq;
 obligationem non semper valide concluditur.

7. A Canum misericordia erga Lazarum ad eum accedentium.
 os quoque non tantum modicum panis, sed omnia necessaria vitæ
 damus, immo cum canibus vulnera eorum pro viribus sanare stu-
 mus.

8. Hæc obseratione Dei potentiam in nos puniendo etiam ob pec-
 ta, non posse includi. Sed pestis inflictio aut est absoluta ad certas per-
 nas, ubi nullum medium sufficiens repellendi mali, aut conditionata;
 tamen quia tum Dei voluntas etiã plerumq; abscondita, mediis contra
 inc calamitatem juste utimur. Si vero poenæ illius à Deo immissio est
 mediata & conditionata, uti serè semper est, peccatū esset, mediis licitis

à nobis non amovere, unde ordinem, quem natura præscribit observamus.

9. Deum in puniendo cogitare non solum de vindicandis peccatis proximi, sed & tuis, unde immisericordia erga proximum Dei vindictam non esse magis super te irritandam. Respondeo, pœnitentia nostra seria iram Dei esse placandam, proximoq; benefaciendum, quantum charitas erga nos, nostram familiam, totamq; civitatem permittit, ne multa magnaq; damna nostra beneficentia nobis aliisq; promereamur; non enim omni tempore, omnive casu charitas summa erga proximum est exercenda; alia lex charitatis aliud sæpe præcipit.

*Refutatio
Breulei ad
exceptiones
contrarias,
cum nostra
Responsione*

Pauca nunc quoq; dicamus ad Refutationem Ejus 3. argumentorum, quæ contra ejus hæctenus propositam sententiam proferre quis posset.

- Ad 1. argumentum. Quod occlusionem hac non deferantur omnino, sed victus ipsis porrigatur necessarius. Respondet Breuleus: Vitum dandum esse famelicis sitiq; fatigatis, ægros vero esse visitandos. Nos vero arbitramur, multos ægros, imprimis pauperes, anhelare maxime victum, ad quem etiam pertinent medicamenta; reliquis vero qui hac inopia non laborant, providemus etiam visitatione Medicorum & Chirurgorum ministrorumq;, qui longè plus ægros adjuvant, quàm 100. inanes spectatores & homines garruli, quos ægri aliàs amant.
2. Ad arg. 2. Prospicitur ægris non tantum de victu sed & de omni necessaria cura. Respondet Autor, curam illam peragi per homines etiam infirmos, ægros, claudos, cœcos, senes & similes, qui ipsi aliena opera indigent. Nos regerimus: illud non semper fieri, sed ministeria potius præstari, per hujus rei peritos & diligentes. Quod si vero hi deficiunt, necessitati aliquid dandum est, patientiaq; etiam hæc calamitas sustinenda.
3. Ad arg. 3. Occlusionem hanc fieri propter pertinaces, qui exclosure sua inter plebem eam inficiunt. Ad hoc excipit Breuleus: posse ejusmodi homines in initiis pestis in Ecclesia publicè admoneri, ut eâ correpti domo sua se includant, conventus sanorum vitent, refractarii vero à magistratu severè puniantur. Itaq; concedit aliquam inclusionem in domibus & segregationem à sanis non esse injustam, ac abstinendum esse consortio sanorum non necessario. 2. Illa admonitio à Pastore facta, uti aliàs non movet contumaces, ita nec tùm movebit, siq; istud hominum genus, quando multos jam pestis corruptit, debet sentire

ne pœnas, serius forte providet Magiftratus malo, ne ulterius graffetur. Atterum hærent in mente noſtra plura circa hujus viri conſilium dubia, hæ tamen omnia explicare chartæ anguſtia denegat.

Accedamus nunc ad *Voëtii* Theol. in Acad. Ultraj. Prof. in Diſp. *Objectiones Voëtii.* Theol. P. IV. Diſp. XXII. cap. III. §. 4. n. 3. Crudeles eſſe eos dicit, ſi à publicis exercitiis & concionibus, omniq; conſortio hominum in foro, compitis, in communi vita & converſatione excluduntur homines illi, qui alicui peſte laboranti adſunt, aut ædes infectas datâ occasione & neceſſario pietatis aut amicitia officio frequentant; præterea quum illi omnes una cum ægris iſtius familiae domibus undiq; arctiſſime oculis includuntur &c. Hancq; crudelitatem probat ex Jeſaia LVIII. 7. & Pſalm. XLI. 1. ſeqq. Jac. II. 13. ſeq. Verum hæc ſententia fluit forſitan ex principio prædeſtinationis abſolutæ Calviniftico. Dein loquitur propheta Jeſ. LVIII. 7. & David Pſalm. XLI. 1. Jacobuſq; Apoſtoluſ II. 3. de non deferendo proximo paupere ſine omni auxilio, quod & nos teſtamur. Potius ſi opus habent vitæ ſuſtentatione, ciboſque potuſque orrigatur, ſi adventu Medici Chirurghiſque conſilium, ad eos mittatur, & beneficia accipiant à ſanis; neq; hic mentio fit: ſeparationem ſanorum ab ægris eſſe crudelem aut impiam. Ipſeq; *Voëtius* cap. VIII. in reſponſionibus ad *Objectiones* eorum, qui fugam hoc in caſu concedunt, largitur ad Obj. 1. Neminem ſe debere in periculum conjicere mere & abſq; neceſſitate. Hic autem nulla neceſſitas, ut quis periculum adeat. Ad Obj. 4. Se non omnem quorumcunq; & quamcunq; fugam improbare, ſaltem paſtorum & ſimilium, quæ & noſtra ſententia. Ad Obj. 5. Domum ſicut incendio vaſtatam relinquimus, ita quoq; peſte infectam. Ad Obj. 8. ab omni officio immediate ſuccurrendi ægroſ illiſ abſolvi eos, ſi modo precibuſ ap. Deum, & conſiliis ac donis perſeſ ipſiſ non deſint, aut conſanguinei id non faciant. Immo cap. IX. tuæſt. 9. ſatis durum ipſi videtur, & ſatis imperioſa ratio ad obviandum communi damno: poſſe legiſlatorem legem ferre obligantem aliquoſ ſaltem cum patenti vitæ periculo.

Tandem *Aliorum quorundam* adhuc examinabimus pondera, quiſ *Objectiones Aliorum.* ſententiam contrariam propugnant. 1. Deſumptum eſt à fato Stoico moriendiq; ſtatuto tempore, quod nulliſ mediis humaniſ, nulla ſollicitudine & ordinatione evitari poſſit, quod ſibi quoq; perſuaſum habent omneſ Belgæ vi ſuae prædeſtinationiſ Calvinifticae, quiſq; religione Muhammetiſmo adſtricti. *Schuyveigger. Reiſſbeſchr. nach Conſtantinopel und*

und Jerusalem. lib. II. c. 59. fin. Refertq; *D. Dannh.* Lact. Catech. P. II. p. 13. de Franc. Xaverio Jesuita, qui in Japonia quotidie vehementia veneni multis morientibus, nullis antidotis & medicamentis se munivit totus Dei auxilio confidens, sed subjungit B. Vir elegans judicium: **Das soll in den Pabstl. zehen Geboten eine grosse Heiligkeit seyn; in unsern zehen Geboten ist es eine Tentation und Versuchung Gottes.** Et absurditas hujus sententiæ satis jam à Philosophis & Nostratibus Theologis demonstrata; addimus hoc tantum. Experientiam sane plurimis exemplis probasse, mortis faucibus eos exentos, qui à periculosis se subtraxere locis, eosq; morti se tradidisse, qui pericula amarunt. Si inquis hunc rerum cursum tamen in fatis eorum fuisse. Ergo qui se periculis exponit sine causa, in iisdem non peribit, juxta proverbium? qui se obijcit incendio, aut in medias aquas conjicit, semper salvus evadet? An igitur Deus semper indulget huic temeritati eorum, qui impudenter & impiè omnia à naturæ lege præscripta salutis media rejiciunt, ut non aliquando hujus mediorum contemptus pœnas luant? Ergo omnis prudentia Medicamentorumq; efficacia irrita & nulla, quâ præsens aliâ sanitas conservatur, & amissa recuperatur? contra Syrac. XXXVIII. 12. 13. Ergo in bello nulla tormenta aliaq; instrumenta bellica metuenda? Vide etiam quæ *D. Dannh.* habet Theol. Conscient. P. II. Dialog. 3. quæst. 16. p. 759. ad argumenta Tertulliani de fuga in persecutione.

2. 2. Objiciunt: Neminem posse Dominio privatæ rei privari, adeoq; nec includi. Concedimus & nos, nisi publica anteferenda nonnunquam privatis, quæ urgente necessitate acquirunt jus in privati personam & res, quod supra ex Dominio Eminentiori probavimus.

Conclusio.

In hisce nunc pedem nostræ tractationis figimus. Quod si vero B. L. desiderio Tuo minus satisfacimus, probata tamen tua humanitas condonabit ea ætati nostræ, thematisq; difficultati, dum propriâ industriâ illud ex circumstantiis eruere debuimus. Nec mirum quoque si à via nonnunquam aberravimus, temporis enim ratio nos festinare jussit, librorumq; sæpe nos defectus multum impedivit, ut ea nostro ingenio fuerint judicanda, quæ certior doctiorq; Autorum ratio nobis aliàs explicasset. TIBI vero TRININE DEUS, qui es sine fine in fine quoq; nostræ Dissertationis pro Gratia nobis præstita

SIT LAUS, HONOR ET GLORIA ÆTERNA.